

MAAK VAN JOUW BEDRIJF EEN KLIMAAT- BEDRIJF

VLAAMS-
BRABANT

KLIMAAT
NEUTRAAL

VLAAMS-
BRABANT

INHOUD

Klimaatambassadeur NNOF (Vilvoorde)	4
Breng duurzaamheid in het DNA van je onderneming	
Hoe maak je de interne werking van jouw onderneming duurzamer?	7
Duurzame evenementen	
Ga bij het organiseren van evenementen en activiteiten voor een duurzame aanpak.	20
Nieuwe economie	
Nieuwe economische modellen en kansen zien het daglicht.....	24
Schreeuw het van je geïsoleerd dak	
Je kan meer doen dan enkel de eigen uitstoot en impact verminderen.	26
Vergeet je subsidies niet	28
Checklist	
Hoe word je een klimaatonderneming?.....	30

COLOFON:

Deze brochure werd uitgegeven in opdracht van de deputatie.
Werken mee aan deze publicatie: Sigrid Sypré, Gunter De Ryck, Wouter Florizoone, Hilde Willems
Wettelijk depotnummer: D/2015/8495/21
V.U.: Provincie Vlaams-Brabant, Provincieplein 1, 3010 Leuven
Foto's en illustraties: Provincie Vlaams-Brabant, Lander Loeckx
Gedrukt op 100% gerecycleerd papier
Druk: Drukkerij Artoos - November 2015

VOORWOORD

De provincie Vlaams-Brabant wil klimaatneutraal worden. Dat kan ze uiteraard niet alleen: gemeenten, burgers, grote en kleine organisaties, scholen, maar ook bedrijven trekken mee aan de kar.

Hoe wordt onze provincie klimaatneutraal? Door met z'n allen de uitstoot van broeikasgassen tot een minimum te herleiden. Daarvoor moeten we ons energieverbruik drastisch naar beneden halen en overschakelen op hernieuwbare energie. Gemakkelijker gezegd dan gedaan. Daarom deze publicatie.

Eind 2014 riep de provincie Vlaams-Brabant en miK (het Milieu-infopunt voor de kmo) de onderneming NNOF uit Vilvoorde uit tot Klimaatambassadeur 2014. Dit bedrijf heeft enkele jaren geleden zijn klimaatimpact in kaart gebracht en sindsdien concrete acties ondernomen om die impact zo klein mogelijk te maken. Het verhaal van NNOF toont dat elke onderneming het verschil kan maken, hoe klein of groot de acties ook zijn. Spring samen met verenigingen, organisaties, overheden en inwoners op de kar.

Deze brochure helpt om van jouw onderneming een echt klimaatbedrijf te maken. Met tips, concrete stappen en praktijkvoorbeelden van andere ondernemingen geraak je een heel stuk vooruit op de weg naar klimaatneutraliteit. Maar toch is dit geen handleiding die je vertelt hoe je van A tot Z te werk kan gaan. Geen enkel bedrijf is immers hetzelfde. Elke onderneming zal dus ook een eigen weg moeten kiezen en experimenteren.

Laat je inspireren!

Tie Roefs
Gedeputeerde voor milieu
en duurzaamheid

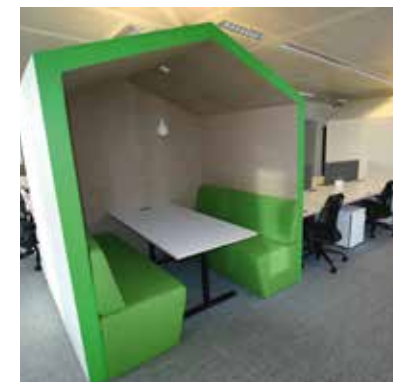
KLIMAATAMBASSADEUR NNOF VILVOORDE

(NEARLY NEW OFFICE FACILITIES)

De ecologische voetafdruk van zijn bedrijven verkleinen. Daar wilde Didier Pierre, gedelegeerd bestuurder van de PMC Holding, zich voor inzetten. “Vanuit de diepe bewustwording dat ons handelen een impact heeft op het milieu en dat onze grondstoffenvoorraad eindig is”, zegt hij. Het begon klein met enkele acties om de CO₂-uitstoot te verminderen. “Via VOKA leerde ik in 2004 de RDC-berekeningsmethode kennen. Deze methode helpt je de CO₂-uitstoot van je bedrijf heel precies berekenen. Daardoor kan je de juiste keuzes maken en zo resultaat boeken om die uitstoot terug te dringen. Op basis daarvan hebben we een ambitieus plan opgemaakt.”

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Dat plan groeide uit tot een heel nieuwe bedrijfstak waar alles draait rond maatschappelijk verantwoord ondernemen: het ecologische denken integreren in een maatschappelijk leefbaar businessmodel. “De logistieke tak van de PMC Holding leverde en monteerde al jaren de kantoormeubelen voor onze bedrijven”, legt Didier Pierre uit. “Daarnaast verzorgden we voor enkele grote klanten de opslag en het herstellen van kantoormeubelen. Toen de economische crisis in 2009 toesloeg, reden onze vrachtwagens halfleeg en dat had een ongunstige invloed op onze CO₂-uitstoot. Ik leerde in die periode over de methode Bilan Carbone, een werkwijze die je helpt de uitgespaarde CO₂-uitstoot te berekenen van elke handeling die je doet. Zoals de impact van afvalscheiding in een organisatie.”

Nearly New Office Facilities

Zo groeide het idee om de oude meubelvoorraad in het magazijn een nieuw leven te geven. "Door oude meubelen te herstellen, is er geen nieuwe productie nodig. Zo besparen we heel veel op CO₂-uitstoot. Onze aanpak werd driedig: het herstellen van meubels, het opnieuw gebruiken van oud meubilair, en het recyclen van de onderdelen om er nieuwe meubels van te maken." Het nieuwe bedrijf kreeg de naam: NNOF, of Nearly New Office Facilities.

NNOF is ook een bijzonder sociale onderneming. Naast de reguliere arbeidskrachten zoals designers, meubelmakers, schrijnwerkers en monteurs werken er elke dag drie tot vijf werknemers uit de sociale economie. Daarvoor werkt NNOF samen met de sociale werkplaats Manus. Het is de bedoeling dat deze mensen op termijn een vaste job krijgen bij NNOF. Daarnaast startte het bedrijf met de Kringwinkel Antwerpen een proeftraject om na te gaan of de Kringwinkel de onderdelen voor de nieuwe meubels kan aanleveren. Zo gaat er nog minder afval verloren.

600 ton minder CO₂

De aanpak van NNOF leverde tot nu toe een vermindering van de CO₂-uitstoot op met circa 600 ton. Daarvoor werden oude werktafels, kasten en stoelen herwerkt tot ongeveer 8000 hedendaagse kantoormeubelen.

SPRING, DANKZIJ DIT DRAAIBOEK, OOK MET JOUW BEDRIJF OP DE KLIMAATKAR.

Lijkt het klimaatverhaal van NNOF een ver-van-mijn-bed show? Alleen haalbaar voor grote ondernemingen die veel tijd en geld hebben om met duurzaamheid en klimaat bezig te zijn? Toch niet, want elke onderneming kan op haar manier het klimaat helpen. Groot of klein. En het hoeft helemaal niet moeilijk, tijdrovend of duur te zijn. Je bespaart en je bedrijf krijgt een positieve uitstraling. In dit draaiboek zetten we je op weg met een aantal concrete tips en voorbeelden. Ook jouw bedrijf kan mee op de kar springen.

BRENG DUURZAAMHEID IN HET DNA VAN JE ONDERNEMING

Of je nu een kleine cvba bent of een grote onderneming, de keuze voor duurzaamheid en klimaat moet een keuze zijn van iedereen die bij je organisatie betrokken is. Als je een klimaatbedrijf wilt worden, heeft dat immers gevolgen voor alle aspecten van je organisatie. Dat laat je niet zomaar eventjes over aan een werkgroepje of één enkele verantwoordelijke.

Dus zorg ervoor dat je bedrijf doordrongen is van het idee duurzaamheid. Hoe doe je dat? Door de klimaatambities te verankeren in de missie of de statuten, het DNA van je onderneming. Zet alle neuzen in dezelfde richting. Bij grote ondernemingen is dat wat moeilijker dan bij kleine, dus zorg dat duurzaamheid in alle geledingen wordt besproken en gedragen. Zowel het aanwezige personeel als de raad van bestuur moeten mee op de kar springen.

TIP

Maak een eigen **klimaatactieplan**. Daarin som je enerzijds een aantal belangrijke uitgangspunten op en anderzijds de stappen die je als bedrijf wilt zetten. Zulk plan dient als permanente toetssteen waar je kan naar teruggrijpen als dat nodig is. Start met kleine, gemakkelijke acties, het hoeven niet altijd grote projecten of zware investeringen te zijn.

” Een relatief kleine maatregel deed onze milieu-impact aanzienlijk dalen.

DIDIER PIERRE
NNOF, Vilvoorde

Denk goed na over elke actie of toets je ideeën af met een externe specialist. Ook voor NNOF bleken niet alle acties evenveel impact te hebben. Andere acties dan weer wel. Zo hebben we ons kartonnen verpakkingsmateriaal vervangen door huurkarton, zonder nietjes, zonder tape. Een relatief kleine maatregel die onze milieu-impact aanzienlijk heeft doen dalen.

METEN IS WETEN

Hoe duurzaam is je onderneming vandaag? Wat kan er beter? Dat weet je pas als je alle aspecten die impact hebben op het klimaat in kaart hebt gebracht en gemeten. Want meten is weten. Daarbij maak je een onderscheid tussen de interne werking zoals de gebouwen, mobiliteit, energie, aankoopbeleid en zo meer, en de externe werking zoals de activiteiten.

Er bestaan verschillende tools om de klimaatimpact van je organisatie in kaart te brengen. Het lijkt een berg werk, maar dat valt best mee. Het helpt je een inzicht krijgen in wat beter kan, waar je best je prioriteiten legt en welke acties voor jouw onderneming eigenlijk niet interessant zijn.

TIP

Bereken jouw **Carbon Footprint**. Het geeft je zicht op je CO₂-uitstoot en toont waar je kan besparen. Besteed het uit aan een energiedeskundige of volg een opleiding en ga zelf aan de slag. In januari 2016 start miK (het milieu-infopunt voor de kmo) een 'lerend netwerk Carbon Footprint'. Hier kan je kmo met de steun van de provincie Vlaams-Brabant haar Carbon Footprint leren berekenen. Je krijgt ook begeleiding bij het uitwerken en uitvoeren van een actieplan op maat van jouw onderneming.

www.mikkmo.be

” Wij zijn een volledig klimaatneutraal bedrijf.

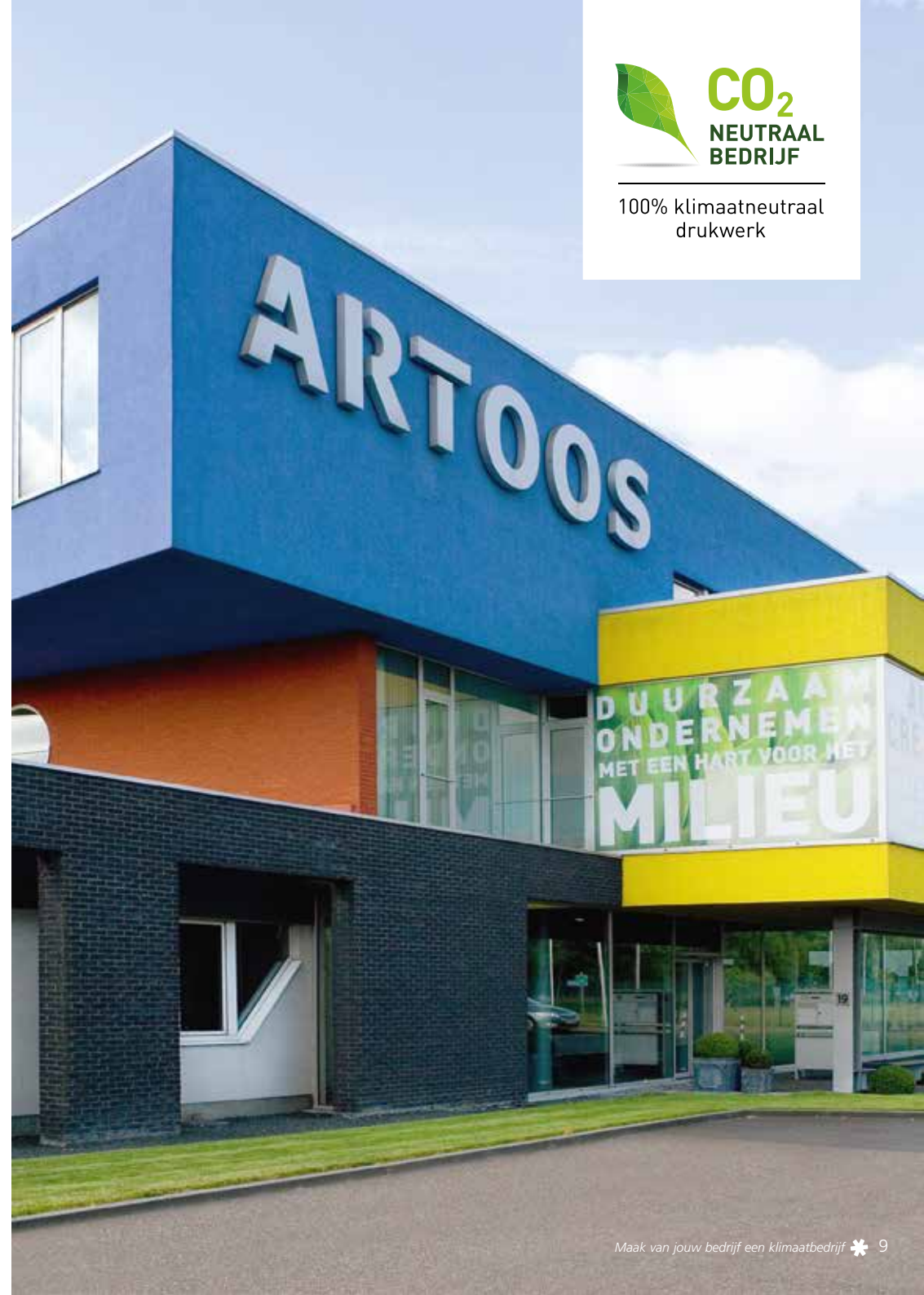
DRUKKERIJ ARTOOS
Kampenhout

Drukkerij Artoos is een volledig klimaatneutraal bedrijf. Het helpt ook jouw onderneming door al sinds 2010 klimaatneutraal drukwerk aan te bieden. Artoos adviseert je in de papierkeuze, de oplage en het ontwerp om tot een zo laag mogelijke CO₂-uitstoot te komen. Een kleine uitstoot heb je altijd, maar die kan je neutraliseren door een duurzaam ontwikkelingsproject financieel te ondersteunen. Met het unieke referentienummer op het drukwerk kan iedereen online opzoeken welk project jouw onderneming steunt.

www.artoos.be

100% klimaatneutraal
drukwerk

MAAK JE ONDERNEMING ENERGIEZUINIG

Neem je energieverbruik onder de loep want met een lager verbruik win je twee keer: minder kosten en minder broeikasgassen. Hoe doe je dat? Er bestaan allerlei handige rekentools, scans en checklists en programma's voor energiemonitoring. Neem zeker een kijkje op de website van Agentschap Ondernemen. Wie weet heb je recht op een gratis energiescan.

www.agentschapondernemen.be/themas/milieuzorg-en-rationeel-energiegebruik

BLIJF ENERGIEBEWUST

■ Kies zuinig.

Vervang oude, energieverblindende apparaten door zuinigere modellen.

■ Verander kleine gewoonten.

Zet computers en computerschermen af als niemand hen gebruikt, doof de lichten, sluit de deuren.

■ Kies voor groene energie.

Of word aandeelhouder van een coöperatieve voor hernieuwbare energie. En heb je al een warmtepomp, zonneboiler of zonnepanelen?

■ Is jouw website groen gehost?

Kijk het na op: www.thegreenwebfoundation.org

ENKELE ENERGIE-MYTHES ONTKRACHT

“Bij de aankoop van een toestel kiezen we steeds voor de laagste prijs”

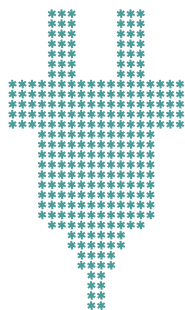
Goedkoop blijkt vaak duurkoop als we het energieverbruik erbij tellen. Dat verbruik is gemiddeld genomen goed voor 80% van de totale kosten gedurende de hele levenscyclus van het toestel. Hou er rekening mee in de offertevraag.

Een computer telkens uitzetten is slecht voor de levensduur”

Een computer verbruikt gewoonlijk 160 Watt en kan tienduizenden keren uitgeschakeld en opgestart worden. Geen probleem dus.

Een screensaver is een energy-saver”

De schermbeveiliging op je computer bespaart geen energie, je computer blijft 160 Watt verbruiken. Meer zelfs, bewegende screensavers kosten extra energie en zijn passé.

TREND

Sommige bedrijven gaan nog een stap verder en richten zelf een energiecoöperatie op of organiseren een samenaankoop voor energiebesparende maatregelen voor hun leden.

SAMEN OP WEG NAAR GOEDKOPERE GROENE ENERGIE

DUURZAAM VERBOUWEN

Plan je een verbouwing of structurele werken aan je bedrijfsgebouw?

DUURZAAM VERBOUWEN

Plan je een verbouwing of structurele werken aan je bedrijfsgebouw? Klop dan voor bouwadvies aan bij het **Provinciaal Steunpunt Duurzaam Bouwen**. Het steunpunt levert advies op vlak van oriëntatie, isolatie, ventilatie, energiezuinige verwarmingssystemen, waterbesparing, gebruik van hemelwater én duurzaam materiaalgebruik.

” **Ons bedrijfsgebouw staat volledig in het teken van duurzaamheid.**

TINNE VANDERSYPEN
Aquatreat, Aarschot

In 2014 investeerde Aquatreat in een zeer duurzaam 'state of the art' productiegebouw met extra ruimte voor productontwikkeling. En met de laagst mogelijke CO₂-voetafdruk. Niet alleen in gebruik, ook in materialen en technologie. Het gebouw werd volledig in hout opgetrokken, het is deels passiefbouw en deels een lage-energie-gebouw. Al het verbruikte water wordt gezuiverd en gerecupereerd. Er is een groendak, een zuidelijk gericht zonnedak, kantoren met natuurlijke lichtinval, kortom: een bedrijfsgebouw in het teken van duurzaamheid.

EEN NATUURLIJKE BEDRIJFSOMGEVING

Richt de omgeving van je bedrijf natuurvriendelijk in. Een duurzaam ontwerp brengt kleur van april tot november en je bespaart bovendien op aanleg en onderhoud. Tegelijkertijd vermijd je groenafval, compenseer je CO₂ en lever je een waardevolle bijdrage aan onze biodiversiteit.

Wat kan je doen? Kies voor een bloemrijk hooiland of een mooie beplanting die bijen en vlinders aantrekt. Het is niet alleen mooier, het vergt ook minder onderhoud dan een netjes getrimde gazon. Plant in plaats van saaie, uitheemse bodembedekkers of coniferen liever inheemse bomen of struiken die niet alleen bloeien, maar ook heerlijk geuren, zoals een lindeboom. Heb je wel wat ruimte? Waarom dan geen kleine boomgaard met een picknickplek voor het personeel. Kijk naar de toekomst en integreer bufferbekkens en infiltratiemogelijkheden in de tuin. Klimaatadaptatie wordt een belangrijk punt bij de reconversie en de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen.

**Gebruik streekeigen
plantgoed en lokale
houtsoorten.**

PIETER HOLLANDS
Plant en Houtgoed, Kessel-Lo

We gaan voor ecologische duurzaamheid met onze kennis van ecosystemen, en gebruiken streekeigen plantgoed en lokale houtsoorten. Zo bieden we volwassenen en kinderen een aangename en stimulerende omgeving waarin ze kunnen leven, werken en ontspannen. We zien daarin ook een rol voor kunst in de openbare ruimte weggelegd.

DOORDACHTTE MOBILITEIT

■ Analyseer.

Breng de bereikbaarheid van je bedrijf in kaart. Is het bedrijf gemakkelijk te bereiken met het openbaar vervoer en de fiets? Hoe dichterbij het gebouw bij de klanten of werknemer ligt, hoe beter. In Vlaams-Brabant is mobiliteit goed voor 44% van de CO₂ uitstoot, dus elke kilometer die je kan besparen is meegenomen. Leg werknemers, klanten en andere bezoekers een vragenlijst voor over hun verplaatsingsgedrag.

Mogelijke vragen:

- Hoe kom je naar het bedrijf?
- Maak je gebruik van tram, trein of bus en welke neem je?
- Kom je wel eens te voet of met de fiets?
- Zou je bereid zijn om je op een andere manier te verplaatsen?
- Pendel je vaak tussen verschillende locaties van de organisatie?

■ Reik bezoekers alternatieven aan

Kiezen bezoekers en klanten vooral voor de auto? Reik hen dan alternatieven aan. Wijs hen op de mogelijkheden van het openbaar vervoer in de buurt, de fietsmogelijkheden zoals bijvoorbeeld fietssnelwegen of andere duurzamere oplossingen. Communiceer erover op je website en in je publicaties.

■ Promoot duurzame mobiliteit

Van je werknemers kan je heel precies uitpluizen hoeveel kilometers ze op welke manier afleggen. Laat hen met positieve acties, informatie en eventuele stimuli de stap zetten naar een duurzame mobiliteit. Ecodriving, zuinigere voertuigen, thuiswerk, virtuele vergaderingen, het schrappen van verplaatsingen: het helpt om de uitstoot en het budget voor reiskosten naar beneden te krijgen. Wees ambitieus en teken een uitdoofscenario uit op lange termijn.

■ Mobiliteitsbudget

De bedrijfswagen of salariswagen staat onder druk. Door groeiende milieu- en mobiliteitsproblemen gaan steeds meer stemmen op voor even aantrekkelijke, maar duurzamere alternatieven. Bij voorkeur kan de werknemer vrij beschikken over een multimodaal mobiliteitsbudget. Binnen zo'n budget kan hij kiezen uit een waaier van duurzame vervoersmogelijkheden. Verschillende bedrijven maken hier ondertussen al gebruik van.

■ STOP

Een leidraad nodig? Hanteer bij alle verplaatsingen het STOP-principe. Stappen en Trappen zijn de echte duurzame vervoersmodi, die helemaal geen uitstoot genereren. Daarna is het Openbaar vervoer aangewezen. De Personenwagen is de minst duurzame keuze. Promoot dit principe ook bij verplaatsingen van je werknemers, bijvoorbeeld bij het reserveren van vervoersmiddelen.

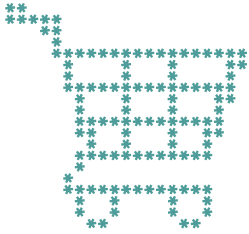
” We startten met een e-fietsproject

PEGGY PEDUS

Milieuzorgverantwoordelijke
Artoos, Kappenhout

“Aan de hand van de Mobiscan bleek de fiets een duurzaam alternatief voor heel wat medewerkers. Om het fietsen aan te moedigen, startten we met een e-fietsproject: werknemers kunnen gebruikmaken van (gratis) elektrische fietsen voor het woon-werkverkeer. De kleedkamers en douches werden volledig vernieuwd en er kwam een overdekte fietsenstalling met een laadpunt voor elektrische fietsen. Vandaag rijdt al 17% van onze werknemers met de fiets. In 2011 was dit maar 8%.”

KOOP DUURZAAM

Een duurzaam alternatief is soms duurder, zoals bioproducten. Maar kiezen voor duurzaamheid kan ook goedkoper zijn. Tweedehands meubilair is bijvoorbeeld minder duur dan nieuw materiaal. Belangrijk is dat de hele organisatie, ook beheerders en bestuurders, achter het aankoopbeleid staat.

Hoe maak je duurzame keuzes in je aankoopbeleid?

- Kies voor zuinige apparaten met een goede ecoscore.
- Tweedehands kantoormeubilair is trendy.
- Ga voor duurzame, lokale voeding en dranken.
- Kies zoveel mogelijk voor ethische, fairtrade en biolabels.
- Kies voor FSC- of PEFC-gelabeld papier.
- Investeer in fietsen voor medewerkers of vrijwilligers.
- Werk samen met sociale economiebedrijven.
- Verkiez lokale winkels en lokale producten boven de grote ketens.
- Koop waar mogelijk verpakkingsvrij.
- Stel bij elke aankoop de vraag of het echt wel nodig is.

Wij begeleiden bedrijven naar een duurzame en sociaal verantwoorde consumptie

ROB RENAERS
CODUCO

Wil je duurzaamheid integreren in jouw strategisch aankoopbeleid, leg dan minimale duurzaamheidseisen op aan jouw leveranciers. Baseer je daarvoor op drie pijlers: sociaal, economisch en ecologisch. Zo investeert je bedrijf niet alleen in een duurzame economie maar ook in de gezondheid van jouw medewerkers.

CODUCO begeleidt bedrijven die stappen willen zetten naar duurzame en sociaal verantwoorde consumptie. Eerst volgt er een doorlichting van het aankoopbeleid van het bedrijf. Dan wordt er voor elk aangekocht product een behoefteanalyse gemaakt. Dit is nodig, want veel bedrijven herhalen slechte gewoontes of volgen nieuwe trends niet op zodat ze te veel geld uitgeven aan verouderde, weinig doeltreffende producten.

Na deze analyse doet CODUCO een reeks van voorstellen om duurzame producten en diensten aan te kopen. Het nieuwe en oude budget wordt vergeleken, net als de levenscycluskost van de producten. Daaruit blijkt dat duurzame oplossingen aan het einde van de rit goedkoper zijn.

Ten slotte is het tijd om uit te pakken met je duurzame aankoopbeleid. CODUCO geeft tips over hoe je ermee kan communiceren naar de klanten. Goed voor het imago!

www.coduco.be

WERK SAMEN

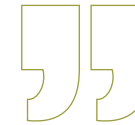
Een klimaatonderneming worden is niet zo eenvoudig. Aarzel niet om de expertise van bedrijven en middenveldorganisaties in te roepen die al verder staan. Het werkt heel motiverend!

Waar kan je onder meer terecht voor vragen rond:

- **ENERGIE, MILIEU EN KLIMAAT**
www.energieid.be
www.mikkmo.be
- **HUISVESTING**
www.dubovlaamsbrabant.be
www.dialogo.be
www.vibe.be
- **MOBILITEIT**
www.mobiel21.be
www.fietsersbond.be
www.ecolife.be/ecodriving
- **VOEDING**
www.vredeseilanden.be
www.traiteur-catering.eu
www.evavzw.be
- **KLIMAAT**
www.bondbeterleefmilieu.be
www.climaxi.be

TIP

Bedrijven kunnen inspirerend zijn of kan je inschakelen bij het verduurzamen van je werking. Steek bijvoorbeeld je licht op bij de bedrijven die zich kandidaat stelden de verkiezing van Klimaatambassadeur 2014 (**www.mikkmo.be**)

Wij geloven in een duurzame aanpak

PIETER JELLE DE BRUE
Statik, Leuven

We hebben 8 jaar geleden de beslissing genomen om volledig papierloos te werken. We hebben geïnvesteerd in goede en snelle scanners. Alle binnenkomende post wordt meteen gedigitaliseerd en komt in een systeem voor documentmanagement terecht. Alle documenten naar klanten en leveranciers worden digitaal verzonden, ook de facturen. Interne communicatie en notities worden via online toepassingen gedeeld. We hebben een printer maar die wordt amper gebruikt door de 25 mensen die hier werken.

Het is een efficiënte manier van werken: elke medewerker kan via laptop, smartphone of tablet van waar ook aan alle documenten. De documenten kan je vinden in een fractie van een seconde en zijn razendsnel uit te wisselen. Een dure opslagruimte voor stoffige archieven is niet nodig. We geloven ook in een duurzame aanpak. Minder afdrukken betekent minder papier en minder toner, en minder ongezond fijn stof op kantoor. De kostenbesparing nemen we er met veel plezier bij. We hebben al enkele klanten kunnen overtuigen om hetzelfde te doen en vertellen hen graag hoe wij te werk gaan."

DUURZAME EVENEMENTEN

Ga bij het organiseren van evenementen en activiteiten voor een duurzame aanpak.

Ga bij het organiseren van evenementen en activiteiten voor een duurzame aanpak. Dat betekent dat je de ecologische impact zo laag mogelijk tracht te houden. Communiceer erover, zo nodig je de deelnemers uit hun bijdrage te leveren en zet je jezelf als duurzame onderneming in de kijker. Denk er ook over na hoe je de thema's milieu en duurzaamheid inhoudelijk een plaats geeft in je activiteiten. Misschien kan je er een apart duurzaamheidsluik aan breien?

DOE DE DUURZAAM- HEIDSTOETS

Onderwerp je activiteit of evenement aan een duurzaamheidstoets. Wat kan je daarbij tegen het licht houden? Kijk eens op www.groenevent.be, een website van de OVAM met tips en voorbeelden om je activiteiten en evenementen te verduurzamen.

■ Publiciteit

De tijd van massale uitnodigingen, flyers of affiches op papier ligt al een tijdje achter ons. Mobiliseer via mail, website, nieuwsbrieven en sociale media. Je kan ook adverteren in bestaand drukwerk. Als zelf drukken echt nodig is, kies dan voor een duurzame drukkerij die werkt met kringlooppapier, vegetale inkt en organische solventen. Maar ook in dat geval: denk goed na over de oplage van de gedrukte materialen. Te veel drukwerk kost de organisatie alleen maar geld.

■ Sponsoring

Hoort het logo van grote commerciële bedrijven die het niet nauw nemen met het klimaat thuis in je programmaboekje of affiche? Kies voor bedrijven die er betere praktijken op nahouden, ofwel voor lokale kleinhandel die de lokale economie versterkt en dicht bij de

mensen staat. Uiteraard heeft dit ook financiële consequenties, maar ga er niet te snel vanuit dat er geen alternatieven zijn.

■ Locatie en mobiliteit

Kies voor zalen of locaties die goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer, te voet of met de fiets. Breng de bereikbaarheid van het evenement in kaart en communiceer er voldoende over. Ga ook na of er voldoende fietsenparking is en richt eventueel zelf een tijdelijke fietsenparking in.

TIP

Maak een mobiliteitsplan met de hulp van Mobiwijzer: www.mobiwijzer.be

■ Afval

Op een conferentie of infovergadering valt de hoeveelheid afval best mee. Maar op grotere publieksevenementen waar ook gegeten en gedronken wordt, zwelt de hoop snel aan. Doe in de eerste plaats aan afvalpreventie door een verbod op flyer en door met glas of herbruikbare bekers te

werken. Je afval haal je uiteraard gescheiden op. Dat moet je wel stevig begeleiden, anders loopt het mis.

■ Kraantjeswater is gezond

Kraantjeswater is een stuk duurzamer dan flessenwater. Schenk het gekoeld in een elegante karaf en het smaakt des te beter.

■ Sprekers en genodigden

Komt een spreker van ver? Moedig hem aan het openbaar vervoer te nemen en voorzie eventueel een pendel naar het station. Of misschien is een teleconferentie een oplossing? Denk goed na of een genodigde uit het buitenland echt wel bijdraagt, want vliegen is lang niet de duurzaamste oplossing. Dat geldt ook voor jouw deelname aan buitenlandse conferenties of samenkomsten. Toch een buitenlandse gast of muziekband? Zoek dan gasten die sowieso al in het land moeten zijn om andere redenen.

■ Catering

Ga op zoek naar een duurzame cateraar. Je vindt er vandaag in het commerciële circuit maar ook bij projecten voor sociale economie. Stel je eisen voor het aandeel biologische of lokale en seizoensgebonden ingrediënten. Kies niet voor wegwerpborden en -bestek, maar voor glas, porselein of biologisch afbreekbare borden, kommetjes en bestek. Hergebruik zo veel mogelijk materiaal als naambadges, pennen en zo meer. Het loont ook altijd de moeite om de culinaire gewoonten eens tegen het licht te houden.

TIP

Gasten die zich wel inschreven maar hun kat stuurden, zadelen je op met te veel eten. Daarom kan je een **'no show fee'** overwegen. En zet het logo van het initiatief 'Don't spoil the party' op je uitnodiging. Dat logo maakt mensen ervan bewust dat onaangekondigd wegblijven van een evenement uiteindelijk voor heel wat extra afval zorgt.

■ Standhouders

Leg standhouders een aantal eco-waarden op: geen onnodige papierverspilling, ban onnodige gadgets en plastic tassen. Indien er verkoopsstanden zijn, kies dan voor duurzame standhouders die wat anders aanbieden dan lage kwaliteitsgadgets die geproduceerd werden in lage loonlanden.

■ Toegankelijkheid

Is je evenement ook toegankelijk voor mensen met een beperking? Gelukkig zijn steeds meer gebouwen uitgerust voor rolstoelgebruikers, blinden of doven, maar het kan nooit kwaad om dat even te checken. Vaak kan je al met eenvoudige ingrepen heel wat verbeteren.

■ Participatie

Palm je een straat, plein of buurt in, overleg dan goed met de mensen die er wonen. Dit heeft misschien geen onmiddellijke im-

pact op je ecologische voetafdruk, maar het helpt wel om je evenement tot een goed einde te brengen en meer mensen te betrekken. Zeker wanneer je gaat voor duurzame mobiliteit en je een deel van de publieke ruimte afsluit voor autoverkeer, is overleg cruciaal.

HAAL JE CO₂-NEUTRALITEIT?

Ambitieuw? Ga dan voor een klimaat-neutraal evenement. Dat betekent dat je geen CO₂-uitstoot genereert tijdens je evenement. Moeilijker dan het misschien lijkt maar je kan er wel volop mee uitpakken.

- Kies een passiefgebouw als locatie.
- Gebruik 100% hernieuwbare energie. Of wek zelf je energie op, bijvoorbeeld met zonnepaneelinstallaties. Die kan je huren.
- Ga voor 'vegan' catering op basis van lokale ingrediënten.
- Is je activiteit buiten? Kies voor droge composttoiletten.
- Compenseer de uitstoot die je niet kan vermijden.

EVALUEER TIJDIG

Een activiteit duurzamer maken, is een kwestie van experimenteren. En het is eigen aan experimenten dat ze ook wel eens anders aflopen dan gedacht.

Las tijdig een evaluatie in zodat je kan bijsturen. Zoek jouw ritme om ingrepen en veranderingen door te voeren. Te snel gaan is niet altijd het beste.

KLEIN GEVAARLIJK AFVAL

Waarheen met je klein gevaarlijk afval zoals spaarlampen, batterijen, tonercassettes en verfblikken? MiK - het Milieu-infopunt voor de kmo - organiseert in Vlaams-Brabant elk jaar twee grootschalige inzamelacties. In 2014 leverden een veertigtal ondernemingen hun KGA-afval in aan een voordelig tarief.

www.mikkmo.be

” Groenten zijn de basis van onze gerechten

CHRIS DERUDDER
BCDE Catering, Sterrebeek

Fairtrade betekent voor BCDE Catering niet alleen Noord-Zuid maar ook Noord-Noord. Bijvoorbeeld, onze fruitsap is biologisch, lokaal en van een coöperatieve vennootschap. Onze cateringformules zijn opgebouwd rond veel groenten - tapenades, salades, soepen, wok en hutspot- met daarbij wat vlees of vis. De groenten zijn de basis van onze gerechten. We serveren ook veganistische en vegetarische gerechten. In het kunstencentrum BO-ZAR bieden we elke dag 19 keuzes aan waarvan de helft vegetarisch en een vierde veganistisch. Kleine hoeveelheden kruiden en sommige bladgroenten komen uit onze eigen moestuin waar we ook onze eigen compost maken. Onze dertig legkippen zorgen voor de eitjes.

NIEUWE ECONOMIE

NIEUWE ECONOMIE

De grondstoffenrevolutie is op til. Hoezo? Grondstoffenprijzen pieken, de mondiale middenklasse breidt uit, de technologie maakt grote sprongen en consumenten laten meer en meer van zich horen. Het model van 'neem, maak en dump' heeft zijn beste tijd gehad. Nieuwe economische modellen en kansen zien het daglicht.

Plan C - het Vlaamse transitienetwerk voor duurzaam materialenbeheer - bouwde een tool die de nieuwe economie helder in kaart brengt aan de hand van concrete voorbeelden. De tool 'The Business Model Innovation Grid' is gebaseerd op onderzoek naar duurzame businessmodellen van een team wetenschappers in Cambridge.

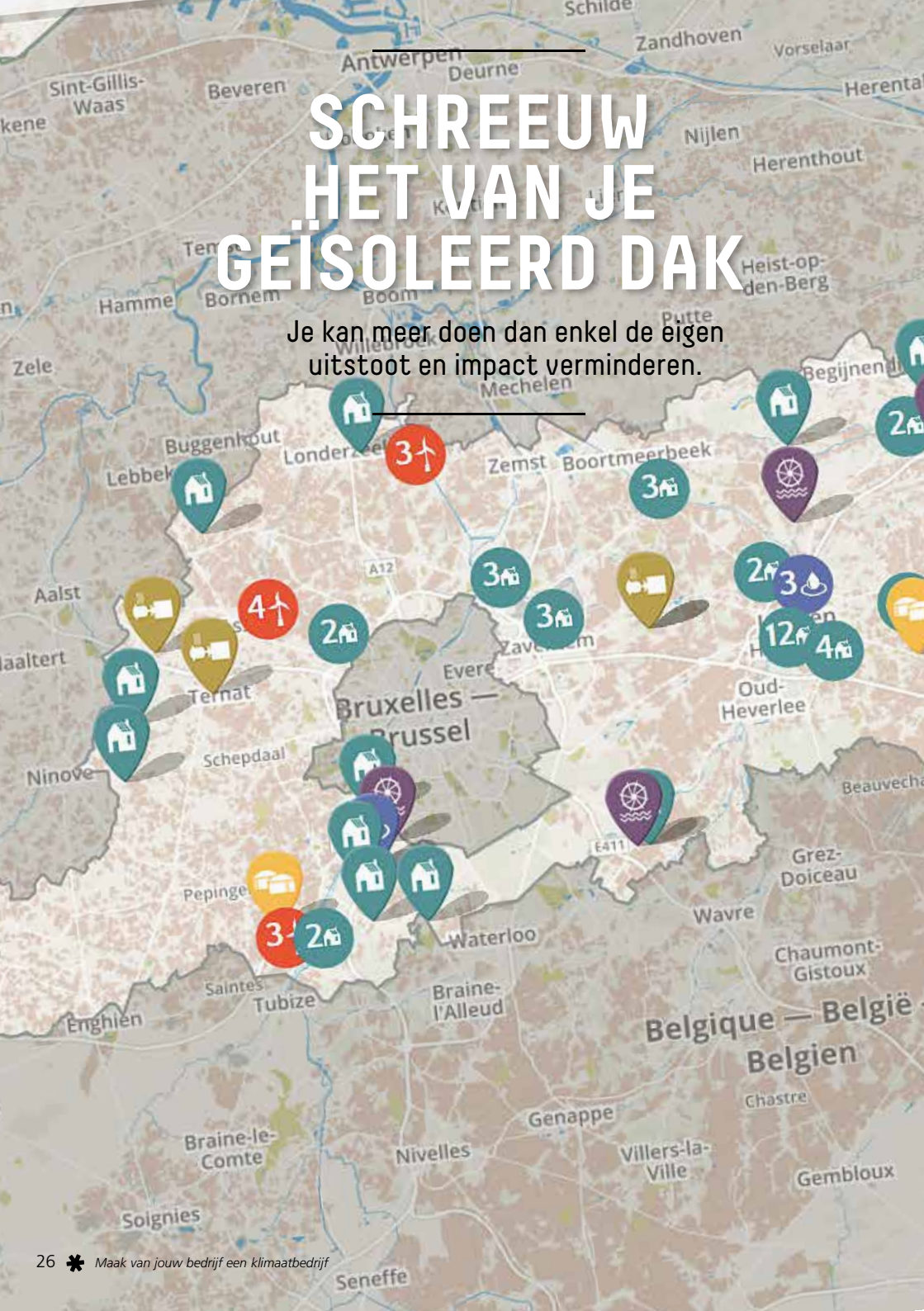
Meer weten over de economie van morgen? www.plan-c.eu/bmix

Hoe zou het leven eruit zien in een circulaire economie? Wat voor bedrijven zouden er floreren? Hoe zouden onze steden eruit zien? Om deze en andere vragen te verkennen, ontwierp Plan C Reburg, een stad waar de circulaire economie tot leven komt. Op www.reburg.world kan je heel wat stadsfaciliteiten leren kennen zoals Fabcenter, de Symbiosetoren, de Urban Livers en de Revive Lane. Zoë is de gids en ze neemt je met veel plezier mee op sleeptouw naar Reburg.

SCHREEUW HET VAN JE GEÏSOLEERD DAK

Je kan meer doen dan enkel de eigen uitstoot en impact verminderen.

SCHREEUW HET VAN JE (GEÏSOLEERD) DAK

Heeft jouw bedrijf geïnvesteerd in duurzaamheid? Heb je als bedrijfsleider actie ondernomen om de klimaatimpact te verminderen? Pak er mee uit!

Hoe? Door je bedrijf op de klimaatkaart van de provincie Vlaams-Brabant te zetten. Deze kaart geeft een overzicht van alle initiatieven van gemeenten, bedrijven en organisaties die bijdragen aan het doel om klimaatneutraal te worden, en van de hoeveelheid CO₂ dat we daarmee uitsparen.

www.vlaamsbrabantklimaatkaart.be

NAAR DE KLIMAATTOP IN PARIJS

In het najaar van 2015 was er een belangrijke klimaattop in Parijs. De wereldleiders kwamen samen om een nieuw, internationaal klimaatverdrag af te sluiten dat de globale klimaatverandering een halt moet toeroepen.

Heel wat Belgische middenveldorganisaties zouden een delegatie naar Parijs sturen om er met andere bezorgde wereldburgers druk op te ketel te zetten. Zoals Climate Express, een actiegroep die zoveel mogelijk mensen wil overtuigen en mobiliseren om met trein, fiets of boot naar Parijs te trekken en actie te voeren voor het klimaat.

Parijs verwachtte meer dan 500.000 actievoerders, maar door de terreuracties van 13-11-2015 schafte het alle klimaatmanifestaties af.

nl.climate-express.eu/doe-mee.html

IN JE EIGEN GEMEENTE

Er tekenden 58 van 65 Vlaams-Brabantse gemeenten de Europese burgemeestersconvenant. Met de ondertekening hebben ze zich geëngageerd om tegen 2020 de uitstoot van broeikasgassen op hun grondgebied met minstens 20% terug te schreeven.

Jouw bedrijf kan een partner zijn van het lokaal bestuur om die ambities te realiseren. En wanneer je vindt dat er getalmd wordt, laat dan je kritische stem horen.

www.vlaamsbrabant.be/klimaatneutraal

VERGEET JE SUBSIDIES NIET

Elke stap die een onderneming maakt om haar ecologische voetafdruk te verkleinen, helpt de provincie Vlaams-Brabant in haar streven naar klimaatneutraliteit. Om dit te ondersteunen, heeft de provincie een speciale subsidielijng geopend voor duurzame klimaat- en milieuprojecten. De subsidie per project bedraagt maximum 75.000 euro.

DUURZAME ZORG

Adviesbureau DLV Belgium en Probis, een expertisecentrum voor de zorgsector, kregen een subsidie van 57.492 euro voor het project 'Zorg voor een duurzame zorg'.

Tien woonzorgcentra krijgen individuele begeleiding rond de thema's energie en middelen- en materialenbeheer. Dat resulteert in een actieplan waarmee de centra besparen op energie en materialen.

PREMIES

Een verhoogde investeringsaftrek, een ecologiepremie of een premie via de netbeheerders.

Als je investeert in ecologie en duurzaamheid, valt er veel steun te sprokkelen. Op deze websites ontdek je voor welke premie jouw bedrijf in aanmerking komt:

- www.agentschapondernemen.be
- www.energiesparen.be
- www.eandis.be
- www.infrax.be

Een groeimanager maakt praktische werkfiches.

DIDIER PIERRE
NNOF, Vilvoorde

We maakten dankbaar gebruik van de steun van het Agentschap Ondernemen om een groeimanager aan te werven. Deze manager helpt het bedrijf door van onze technische ontwerpen van het meubilair heel praktische werkfiches te maken. Een grote hulp.

TIP

Download de folder met informatie over de klimaatsubsidie. Met concrete voorbeelden **www.vlaamsbrabant.be/publicaties**

CHECKLIST

HOE WORD JE EEN KLIMAATONDERNEMING?

1 Veranker de klimaatambities in het DNA van je bedrijf

- Verwoord je duurzaamheidsdoelstellingen in de missie of statuten van je bedrijf.
- Bereken de milieuwinst en terugverdientijd van duurzame acties.
- Maak van duurzaamheid een strategische, lange termijnkeuze.
- Kies er met heel de organisatie voor, van top tot bodem.

2 Licht je bedrijf volledig door: meten is weten

- Laat je volledige CO₂-uitstoot berekenen.
- Denk na over je sterktes en zwaktes.
- Maak een stappenplan om je werking te verduurzamen.

3 Je interne werking verduurzamen

- Laat een energie-audit uitvoeren.
- Beteugel de CO₂-uitstoot van je gebouw.
- Gebruik zuinige apparaten.
- Kies voor hernieuwbare energie.
- Is je bedrijf goed gelegen?
- Maak een mobiliteitsprofiel van de werknemers en bezoekers.
- Verminder het aantal kilometers.
- Stimuleer duurzame vervoersmodi.
- Duurzame, degelijke kost op het menu.
- Verander je aankoopbeleid: eco en upcycling zijn hip!
- Voorzie de nodige budgetten waar nodig.
- Is die aankoop wel echt nodig?
- Deel je ervaringen met andere klimaatbedrijven.
- Pak uit met je duurzame keuzes.

4 De groene draad doorheen je activiteiten en events

- Hou je externe activiteiten tegen het licht.
- Zijn al die affiches en flyers wel nodig?
- Welke sponsors verdienen hun plaats?
- Minder afval, en afval scheiden.
- Hoe reizen je sprekers of genodigden?
- Zijn die vliegtickets echt nodig?
- Duurzame catering.
- Ban plasticen bekers, borden en bestek.
- Overschotten wegwerken, afwezig betalen mee.
- Geen stands met verspillende en nutteloze gadgets.
- Hergebruik je eigen materialen.
- Is je event voor iedereen toegankelijk?
- Ga voor een participatieve aanpak!
- Ambitieuw? Kies voor een zero-emissie-event.

5 Laat ruimte voor experimenten en evalueer tijdig

- Niets doen is geen optie, gun jezelf ruimte om te experimenteren.
- Bouw tijdig evaluaties in en stuur zo nodig bij.

6 Samen maken we Vlaams-Brabant klimaatneutraal

- Onderteken het klimaatengagement van de provincie Vlaams-Brabant.
- Maak allianties met andere klimaatbedrijven.
- Sluit je aan bij de Belgische klimaatcoalitie.
- Neem deel aan campagnes en mobilisaties.

MEER INFO

Provincie Vlaams-Brabant, dienst leefmilieu

Provincieplein 1 - 3010 Leuven

016 26 72 44 - klimaatneutraal@vlaamsbrabant.be

Beleidsverantwoordelijke

Tie Roefs

Gedeputeerde voor milieu en duurzaamheid

016-26 70 52 - tie.roefs@vlaamsbrabant.be

www.vlaamsbrabant.be/klimaatneutraal

[@KlimaatProvVIBr](https://twitter.com/KlimaatProvVIBr)

www.facebook.com/vlaamsbrabantklimaatneutraal